

Medieanalyse:
Overgrep og sexkjøp i norsk politikk

Innhold

<u>Innledning</u>	Side 3
<u>Viktigste funn</u>	Side 4
<u>Helge Solum Larsen</u>	Side 5
<u>Henning Skumsvoll</u>	Side 7
<u>Rune Øygard</u>	Side 9
<u>Bård Hoksrud</u>	Side 11
<u>Trond Birkedal</u>	Side 13
<u>Jan Birger Medhaug</u>	Side 15
<u>Terje Søviknes</u>	Side 17
<u>Medietrykk</u>	Side 19
<u>Den aktuelle politikeren som kilde</u>	Side 20
<u>Fokus – partiet eller politikeren?</u>	Side 21
<u>Debattstoff om sakene</u>	Side 22
<u>Mediekritikk</u>	Side 23
<u>Ulik behandling utfra partitilhørighet?</u>	Side 24
<u>Metodebeskrivelse</u>	Side 25

Innledning

Denne medieanalysen er utført av Retriever Norge på oppdrag fra SKUP (Stiftelsen for en kritisk og undersøkende presse), som et bidrag til Skup-konferansen 2012.

Retriever er Nordens ledende leverandør av nyhetsovervåkning, verktøy for redaksjonell research og medieanalyse. Selskapet er heleid av NTB og svenske TT.

Medieanalysen tar for seg mediedekningen av seks overgrepssaker og én sexkjøpssak i norsk politikk de siste ti årene. For hver av sakene er et tidsrom på tre uker analysert. Perioden er de tre første ukene etter at hver av de involverte politikerne ble navngitt i mediene. 23 av landets toneangivende aviser utgjør kildegrunnet for analysen (se s. 25 for en mer utdypende metodebeskrivelse).

Analysen tar for seg forhold som forskjell i medietrykk, anonymisering, i hvilken grad de involverte politikerne selv fikk komme til orde i mediene og flere andre forhold. En vesentlig problemstilling som belyses er hvorvidt det kan spores en forskjell i hvordan mediene har behandlet de ulike politikerne ut fra partitilhørighet. Her er det imidlertid viktig å presisere at det er umulig å slå fast eller utelukke en slik tendens basert på en medieanalyse. Derimot kan analysen fungere som et underlag for en informert debatt omkring mediedekningen av denne typen sakskomplekser.

Innledningsvis må det presiseres at de syv sakene skiller seg fra hverandre på en rekke punkter. At disse syv sakene er valgt ut som grunnlag for denne medieanalysen betyr ikke at Skup eller Retriever har sett på sakene som like. I flere tilfeller har imidlertid norsk presse trukket fram likhetstrekk mellom sakene og dratt veksler på partienes ulike håndtering av dem, så derfor er det disse sakene som er valgt ut.

Det må også presiseres at flere av sakene er henlagt etter at politiet har konkludert med at intet straffbart forhold har funnet sted. Det er altså de opprinnelige påstandene om overgrep som fører til at dette begrepet benyttes, ikke en stillingstagen til påstandene.

Viktigste funn

- ❖ Av seks overgrepssaker og én sexkjøpssak i norsk politikk de siste ti årene har fire dreid seg om en Frp-politiker. Målt i antall artikler er det imidlertid ingen sammenheng mellom medietrykk og partitilhørighet. Hvor mange artikler som publiseres de første ukene etter en avsløring avhenger derimot av hvorvidt det dukker opp beskyldninger fra flere påståtte ofre.
- ❖ Hvor ofte den involverte politikerer selv opptrer som kilde i mediene ser ikke ut til å ha betydning for medietrykket. Sakens alvorlighetsgrad, politiets etterforskning og partiets håndtering er viktigere for medietrykket enn hvorvidt politikerer selv uttaler seg til pressen.
- ❖ Samlet sett er det noe mer fokus på partiet og partiledelsen i Frp-sakene. Bildet er ikke entydig, men en generell tendens kan anes. For eksempel er det forsvinnende lite kommentarstoff rundt Øygard-saken til tross for at saken dreide seg om det statsbærende partiet og en venn av statsministeren.
- ❖ Rune Øygard er den eneste politikerer som ble anonymisert i flere dager av en samlet presse.
- ❖ Blant de politiske partiene er det kun representanter fra Frp som systematisk retter kritikk mot mediene deknning og beskylder pressen for forskjellsbehandling. I Medhaug-saken får KrF og partiets leder like mye kritikk som Frp, men det finnes likevel ikke spor av mediekritikk.

Helge Solum Larsen

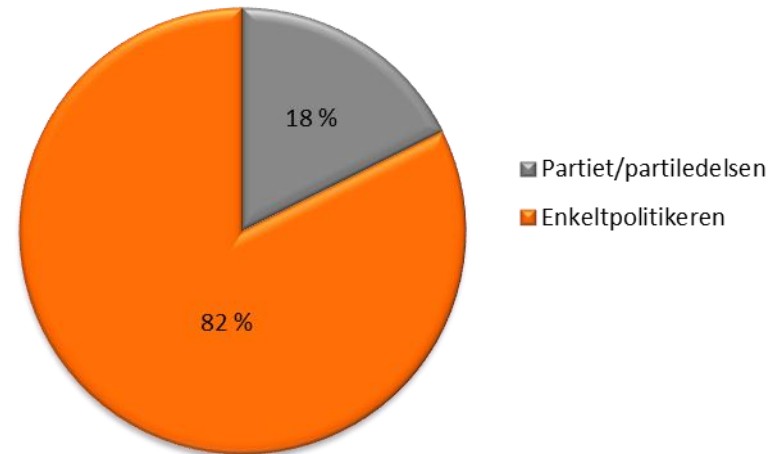
FØRSTE ARTIKKEL MED NAVNGITT PERSON: 7. februar 2012.

VERV DA SAKEN BLE KJENT: Nestleder i Venstre, bystyrerepresentant i Stavanger.

VERV I DAG: Ingen politiske verv.

TIDLIGERE IKKE-ANMELDTE FORHOLD SOM KNYTTES TIL PERSONEN: Ja. I syv prosent av omtalen blir tidligere forhold omtalt. Solum Larsen skal ha kommet med ubehagelige tilnærmelser til to kvinner på 1990-tallet. Den ene av kvinnene forlot partiet like etterpå på grunnlag av seksuell trakassering.

Fokus i medieomtalen

N= 431

389

Uke 1

Antall oppslag per uke.
Periode: 07.02.2012 – 27.02.2012.

10

Uke 2

33

Uke 3

– Så fort det forelå en anmeldelse, måtte vi ta følgene av det. Det er ikke vits i å forsøke å holde slikt hemmelig, vi måtte gå ut og fortelle hva det var.

(Trine Skei Grande, Dagbladet, 08.02.2012)

Helsehjelp, juridisk hjelp og menneskelig omtanke

Tirsdag 7. mars blir det kjent at nestleder i Venstre, Helge Solum Larsen, er anmeldt for voldtekt av en 17-årig kvinnelig partifelle. Hendelsen skal ha skjedd under årsmøtet i Rogaland Venstre helgen i forkant. Det er gruppeleder i Stavanger Venstre, Per A. Thorbjørnsen, som orienterer om situasjonen på en pressekonferanse samme kveld som forholdet ble anmeldt. Thorbjørnsen forteller at Solum Larsen har trukket seg fra alle verv i partiet og er innlagt på psykiatrisk klinikk i Stavanger. Partileder Trine Skei Grande forteller til pressen at hun ble informert av fylkesleder Iselin Nybø i Rogaland Venstre på søndagen, som igjen var kontaktet av jenta som har anmeldt Solum Larsen. I flere av medieoppslagene siteres en gråtende Skei Grande på at partiet har prøvd å gjøre alt de kan for at jenta skal få helsehjelp, juridisk hjelp og menneskelig omtanke.

Allerede dagen etter roses Venstre av både Aftenpostens og VGs politiske kommentatorer for sin håndtering av voldtektsanmeldelsen, og i et intervju med Aftenposten sier kommunikasjonsekspert Hans Geelmuyden at «*krise kan styrke Venstre*» (08.02.2012). Når det kommer fram at både Solum Larsen og jenta skal ha vært beruset da hendelsen intraff oppstår en debatt om partienes drikkekultur. Dette fokuset kritiseres for å være en avsporing fra sakens kjerne, som politisk kommentator Håvard Narum beskriver som et «*tragisk maktovergrep*» (Aftenposten 09.02.2012).

Solum Larsen uttaler seg overhodet ikke i løpet av treukersperioden etter at saken blir kjent. Ifølge politiadvokat Elisabeth Rød i Haugaland og Sunnhordland politidistrikt skal politikeren ha innrømmet å ha hatt sex med den 17 år gamle partikollegaen, men benektet at det var voldtekt.

Den 9. februar kommer det fram at en annen kvinne skal ha sluttet i Venstre etter tilnærmelser fra Solum Larsen på 1990-tallet – noe partirepresentant Thorbjørnsen bekrefter til mediene. Solum Larsens forsvarer, Inger Marie Sande, sier som en respons til disse opplysningene at hun er svært kritisk til mediens dekning av saken og synes det hele begynner å likne på et karakterdrap på Solum Larsen (Dagbladet.no 09.02.2012).

Dagbladet 10.02.2012

Adressa.no 07.02.2012

Henning Skumsvoll

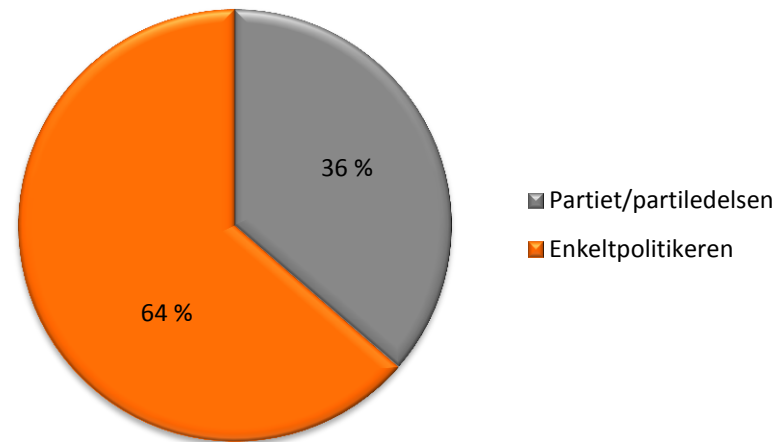
FØRSTE ARTIKKEL MED NAVNGITT PERSON: 22. november 2011.

VERV DA SAKEN BLE KJENT: Stortingsrepresentant for Vest-Agder. Medlem av Energi- og miljøkomiteen.

VERV I DAG: Stortingsrepresentant for Vest-Agder. Medlem av Energi- og miljøkomiteen.

TIDLIGERE IKKE-ANMELDTE FORHOLD SOM KNYTTES TIL PERSONEN: Nei.

Fokus i medieomtalen

N= 45

45

Uke 1

Uke 2

Uke 3

Antall oppslag per uke.
Periode: 22.11.2011 – 14.12.2011.

– Jeg er bitter på Fædrelandsvennen spesielt og media generelt. Og jeg er bitter over å bli dratt inn i en sak jeg gjorde det jeg kunne for å ordne opp i over lang tid.

(Henning Skumsvoll, Fvn.no, 24.11.2011)

Bitter på mediene

21. november blir Vest-Agders stortingsrepresentant Henning Skumsvoll anklaget for voldtekt og sex-trakassering av Frps bystyreprerentant Beate Helland. Dagen etter omtaler Fædrelandsvennen saken og offentliggjør samtidig Skumsvolls identitet. I anklagen henviser Helland til tre spesifikke episoder som har funnet sted mellom 2008 og 2009. Fædrelandsvennen publiserer utdrag fra mailkorrespondanse mellom Helland og Skumsvoll som indikerer at trakasseringen har funnet sted, men at Skumsvoll beklager oppførselen sin. Agder politidistrikt henlegger saken kun tre dager etter anmeldelsen fordi hendelsen ikke oppfyller vilkårene for en voldtekt etter straffelovens definisjon.

Det er betegnende for medieomtalen av saken at den siktede selv er en aktiv talsperson i mediene. Skumsvoll kommenterer anklagene allerede i den første artikkelen om saken i Fædrelandsvennen og avfeier dem som grunnløse beskyldninger. I tillegg stiller han seg kritisk til at avisen publiserer navnet hans før en eventuell dom i saken. Flere toneangivende medier gjør som Fædrelandsvennen – bruker navn og bilde av Skumsvoll (deriblant VG, Dagbladet og NRK). De presseetiske aspektene ved offentliggjøringen fører imidlertid ikke til noe nevneverdig diskusjon i ettertid. Med unntak av to artikler der Skumsvoll og hans advokat Andreas Bjørn Salvesen retter kritikk mot at Fædrelandsvennen har omtalt saken med navn og bilde, er aspektet av mediekritikk fraværende i omtalen. Skumsvoll uttaler blant annet at han er bitter på Fædrelandsvennen spesielt og på mediene generelt (Fvn.no, 24.11.11).

Mediedekningen av denne saken skiller seg fra de andre på flere områder. I motsetning til det som er tilfelle med de andre sakene henlegges anmeldelsen etter svært kort tid og får derfor kort levetid i mediene. I tillegg blir begge parter vitnemål vektlagt i omtalen av saken. Dagen etter Fædrelandsvennens avsløring omtaler VG saken over to dobbeltsider der både Helland og Skumsvolls advokat får like mye spalteplass. Skumsvolls advokat kommer her med grov personkarakteristikk av Helland, som han hevder driver med «sjikanøs pengeutpressing».

Fvn.no. 25.11.2011

Dagbladet.no 28.11.2011

Advokaten mener Beate Hellands motiver for anmeldelsen er knyttet direkte opp mot at Skumsvoll har vunnet 7,7 millioner i lotto bare dager før. Dette er den eneste saken hvor en representant for den anklagede kommer med så nedsettende beskrivelser av den fornærmede.

Forholdet mellom offer og gjerningsmann nyanseres stadig i løpet av perioden, ettersom tidligere forsøk fra Helland på økonomisk kompensasjon blir mer framtrødende i medieomtalen. Fem dager etter at saken sprakk melder Helland seg ut av partiet i protest mot at partilaget i Kristiansand har tatt Skumsvolls side.

Medieomtalen av denne saken tyder på at Hellands anklager får mindre oppmerksomhet på høyere nivå i partiledelsen, sammenlignet med de de andre tre Frp-sakene i denne analysen. Siv Jensen forholder seg taus om anklagene når saken når mediene og henviser til nestformann Per Arne Olsen.

Bård Hoksrud

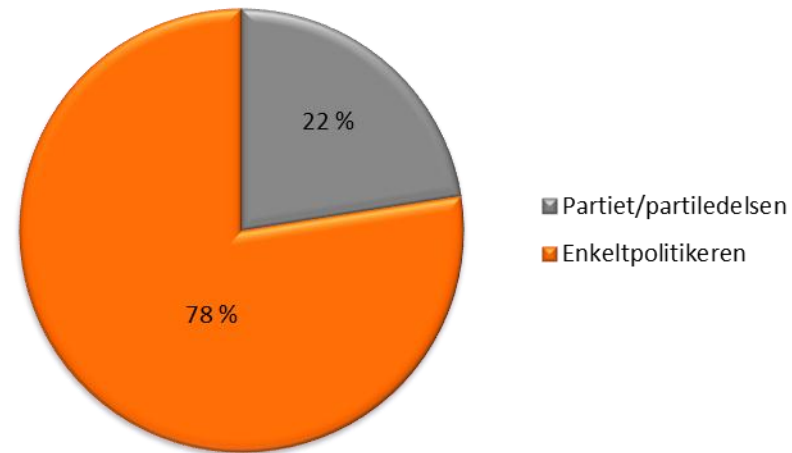
FØRSTE ARTIKKEL MED NAVNGITT PERSON: 21. september 2011.

VERV DA SAKEN BLE KJENT: Stortingsrepresentant for Telemark. Andre nestleder, Transport- og kommunikasjons-komiteen.

VERV I DAG: Stortingsrepresentant for Telemark. Andre nestleder, Transport- og kommunikasjons-komiteen.

TIDLIGERE IKKE-ANMELDTE FORHOLD SOM KNYTTES TIL PERSONEN: Nei.

Fokus i medieomtalen

N= 400

308

Uke 1

Antall oppslag per uke.
Periode: 21.09.2011 – 11.10.2011.

87

Uke 2

5

Uke 3

– Det er fordi mediene er etter oss. Når TV 2 nærmest leier en privatetterforsker for å følge etter et medlem på ferie, sier det seg selv.

(Per Sandberg, VG, 22.09.2011)

Det er han og bare han som har brutt loven

TV 2s avsløring av at stortingsrepresentant Bård Hoksrud har kjøpt sex av en prostituert under en tur til Riga med tre FpU-politikere fører raskt til overskrifter i mediene. TV-kanalen hadde blitt tipset om at Hoksrud kunne komme til å bryte norsk lov under oppholdet, og fulgte etter stortingsrepresentanten med skjult kamera.

Hoksrud erkjenner med en gang at han hadde sex med kvinnen og får 25.000 kroner i bot. Han er dermed den første nordmannen som illegges bot for kjøp av seksuelle tjenester i utlandet etter at loven ble innført 1. januar 2009. Hoksrud trekker seg fra Frps sentralstyre, men forsetter på Stortinget som folkevalgt representant. Knappe tre uker etter at saken ble kjent blir Hoksrud gjeninnsatt i sine politiske verv i Frp med «full tillit» fra partiledelsen.

Raskt etter avsløringen blir TV 2s metoder et tema i medieomtalen av saken. Nesten 30 prosent av oppslagene i perioden inneholder mediekritikk eller har mediekritikk som hovedvinkling. Sentrale Frp-politikere benytter raskt saken til å ta et oppgjør med pressen som de hevder forskjellsbehandler Frp og andre partier. Carl I. Hagen mener mediernes rolle i saken er kritikkverdig og uttaler at Hoksrud er satt i gapestokk for det han betegner som mindre lovovertridelser. Frps nestleder, Per Sandberg, sier til VG at TV 2s framgangsmåte i denne saken er et bevis på at mediene er ute etter Frp. Sandberg sier videre at saken i utgangspunktet er en privatsak og ikke har noe med Fremskrittspartiet å gjøre. Siv Jensen støtter Sandbergs uttalelser om at mediene er ute etter Frp og uttaler at avsløringen av Hoksrud sier mer om mediernes klappjakt på Frp'ere, enn kulturen innad i partiet. «*Det er han og bare han som har brutt loven, det er ikke Fremskrittspartiet som parti som har gjort det*», sier hun til NRK.no 26.09.11.

Også andre medier bringer TV-kanalens metoder på banen i deknningen av saken og stiller spørsmålstegn ved de etiske aspektene ved TV 2s framgangsmåte. VG er toneangivende i kritikken av TV 2, og avisens debattredaktør, Elisabeth Skarsbø Moen betegner metoden som mer sjokkerende enn lovbruddet i seg selv (VG Nett 22.09.2011). Per Edgar Kokkvold i Norsk Presseforbund mener TV 2s bruk av skjult kamera kan forsvares i Hoksrud-saken, da det er av samfunnsmessig betydning når politikere og lovgivere som har vedtatt å forby sexkjøp i utlandet, selv kjøper sex i utlandet.

Både Bård Hoksrud og sentrale Frp politikere er mye brukt som kilder i medieomtalen av saken. Til tross for at partiet gir uttrykk for at de er skuffet over Hoksruks handlinger er elementet av mediekritikk ofte mer framtrædende. Hoksrud får selv komme til orde i en fjerdedel av oppslagene i løpet av treukersperioden. Dette bidrar også til en noe mer nyansert framstilling. Også innsendt stoff til avisenes debattsider denne perioden avspeiler at TV 2s metoder skygger for lovbruddet i manges øyne.

VG 22.09.2011

Aftenposten.no 22.09.2011

Rune Øygard

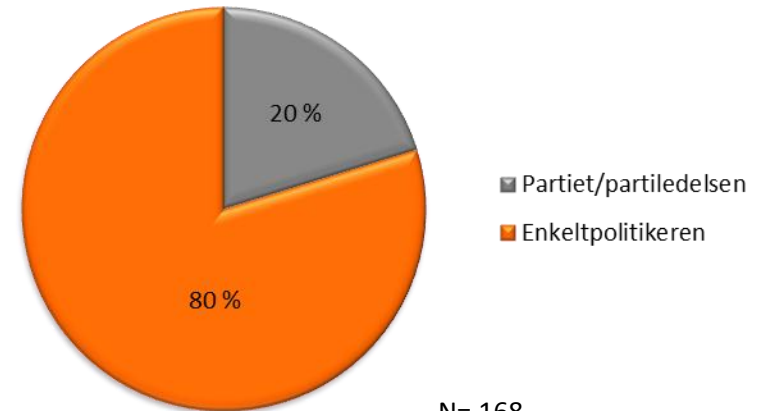
FØRSTE ARTIKKEL MED NAVNGITT PERSON: 27. september 2011.

VERV DA SAKEN BLE KJENT: Ordfører i Vågå kommune.

VERV I DAG: Øygard har vært sykmeldt nesten sammenhengende siden han ble siktet, men med en 20 prosent stilling i kommunen.

TIDLIGERE IKKE-ANMELDTE FORHOLD SOM KNYTTES TIL PERSONEN: Nei.

Fokus i medieomtalen

90

Uke 1

Antall oppslag per uke.
Periode: 27.09.2011 – 18.10.2011.

27

Uke 2

51

Uke 3

– *Frp-leder Siv Jensen har fått oppfylt sitt ønske. Nå er det en seksiktet politiker fra det statsbærende Arbeiderpartiet, som henger på avisenes førstesider.*

(Elisabeth Skarsbø Moen, debattredaktør i VG, 29.09.2011)

Politiet vurderer spørsmål om skyld

VG er den første avisen som omtaler at en ordfører i Oppland er siktet for overgrep mot et barn under 16 år. I flere dager forblir ordføreren anonymisert. En drøy uke etter at ordføreren blir siktet, avhørt og løslatt velger Vågå kommune å sende ut en pressemelding der de offentliggjør at det er ordfører i Vågå kommune, Rune Øygard, som er under etterforskning. Øygard ønsker selv å stå fram, for å unngå flere spekulasjoner. Gjennom sin advokat Mette Yvonne Larsen gir Øygard også beskjed om at han synes det er greit å stå fram ettersom han er uskyldig. Ifølge den 15 år gamle jenta dreier det seg om mange samleier over en lang periode. Når Øygard blir siktet i overgrepssaken tar han først permisjon, før han blir sykmeldt fra ordførervervet.

Saken får mest omtale den første uken i treukersperioden. Statsminister Jens Stoltenberg kommenterer anklagene mot Øygard samme dag som navnet hans blir offentliggjort. Han uttaler at anklagene er svært alvorlige, og at det viktigste er at saken blir ryddig håndtert av politi- og rettsvesen. «*Det er politiet som vurderer spørsmål om skyld. Slik fungerer det i en rettsstat. Det er en alvorlig sak, med en alvorlig anklage. Nå skal politiet etterforske og gjøre det de skal i slike saker*», sier Stoltenberg til NTB 27.09.11. Øygards forhold til Jens Stoltenberg blir raskt et tema i omtalen ettersom de to kjenner hverandre godt. Mediene omtaler private middager de skal ha hatt sammen og møter mellom Øygard og Stoltenberg der også den 15 år gamle jenta var til stede. Statsministeren forholder seg nøkternt til spørsmålene rundt sin relasjon til Øygard i tiden etter overgrepssanklagene og omtaler han som en «partifelle».

Allerede samme dag som Øygards navn blir offentliggjort diskuteres det hvorvidt saken vil påvirke Ap negativt. Samfunnsredaktør i NRK, Kyrre Nakkim, uttaler at saken ikke vil påvirke partiet negativt ettersom Øygards handlinger ikke kan knyttes opp mot en ukultur i partiet. Det analyserte materialet viser at det har vært en relativt liten grad av negativ fokus på Ap i omtalen av Øygard-saken. Det rettes lite kritikk mot partiets håndtering av saken. Det som imidlertid kan anses som negativt for framstillingen av partiet i perioden er omtale av en intern strid rundt hvorvidt Øygard skal permitteres fra sin stilling så lenge saken etterforskes. Vågå Arbeiderparti går ut med «full tillit» til Øygard og ønsker han tilbake i ordførerstillingen, mens det sentralt oppfordres til at han tar permisjon. I slutten av treukersperioden blir Øygard gjenvalgt som ordfører i Vågå kommune for fire nye år. Opposisjonen krever at Øygard må søke om permisjon fra sin stilling omgående inntil saken er rettslig avklart, men Øygard selv signaliserer at han vil tilbake til jobb så fort som mulig.

Sammenlignet med flere av sakene der Frp-politikere er involvert, er mediekritikk svært lite framtreddende i omtalen av denne saken. Representanter fra Ap gir lite uttrykk for at de er kritiske til mediens håndtering av saken. Siv Jensen har pekt på at det er talende at ordføreren fikk forbli anonym i lengre tid, men mediene selv begrunnet dette ut fra et ønske om å skjermes jenta.

NRK.no 27.09.2011

Dagbladet 03.10.2011

tv2.no 18.10.2011

Trond Birkedal

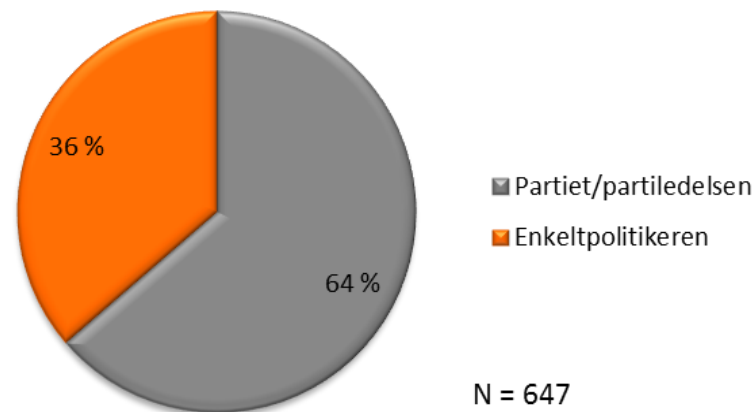
FØRSTE ARTIKKEL MED NAVNGITT PERSON: 21. mars 2011.

VERV DA SAKEN BLE KJENT: Medlem av Frps sentralstyre og landsstyre, gruppeleder i Stavanger Frp, leder av Frps utvalg for oppvekst og skolepolitikk, ordfører kandidat i Stavanger Frp og Fylkestingskandidat.

VERV I DAG: Ingen politiske verv.

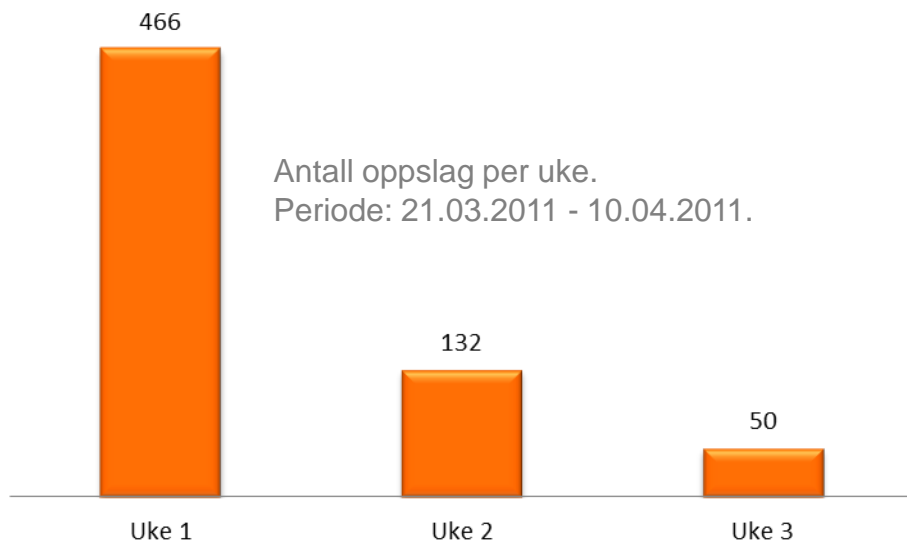
TIDLIGERE IKKE-ANMELDTE FORHOLD SOM KNYTTES TIL PERSONEN: To dager etter at Birkedal ble siktet for å ha nakenfilmet en ung mann med skjult kamera på sitt eget bad utvides siktelsen også til å gjelde seksuell omgang med en mindreårig i 2008, og flere forhold av seksuell krenkende atferd.

Fokus i medieomtalen

– Frp håndterer denne saken ansvarlig og varsomt. Det synes jeg også norsk presse burde gjøre.

(Siv Jensen, NRK.no, 24.03.2011)

Ruset på nakenhet

21. mars 2011 omtaler Dagbladet for første gang at en sentral Frp-politiker er anmeldt for å ha snikfilmet nakne menn på badet i sitt eget hjem. Samme dag offentligjør mediene at den siktede mannen er Trond Birkedal, ordfører kandidat i Stavanger. Birkedal samtykker til varetekt og trekker seg samtidig fra alle verv i partiet. To dager senere blir siktelsen utvidet til også å gjelde seksuell omgang med en gutt under 16 år, men Birkedal nekter for at dette har funnet sted.

Frps håndtering av saken blir raskt et tema i medieomtalen og særlig spørsmålet rundt hvorvidt partiledelsen har visst om overgrepssakene i forkant. Hverken Siv Jensen, generalsekretær Geir Mo eller ungdomspartileder Ove Vanebo vil si tydelig ja eller nei til hvorvidt de har fått bekymringsmeldinger om Birkedals oppførsel i partiet og retter heller kritikk mot pressens «grafsing». Siv Jensen framstiller saken som en mulig kriminalsak og en personlig tragedie, men avviser at det handler om politikk. Samtidig blir det mye oppmerksomhet i mediene rundt bistandsadvokat Hege Salomons utspill om at partiledelsen skal ha visst om at Birkedal har hatt seksuell omgang med gutten før saken ble offentlig. Etter sterkt påtrykk fra mediene bekrefter partiledelsen i Frp at de har visst om det påståtte

overgrepet i lang tid. Innrømmelsen fører til en vending i medieomtalen, der selve overgrepssaken kommer noe i skyggen av kritikken av Frps håndtering. Valgforskere knytter partiledelsens håndtering av saken opp mot fallende oppslutning på meningsmålingene. Også splid innad i partiet får mye spalteplass i perioden. Et annet karakteristisk trekk ved mediedekningen av saken er at det oppstår et ordskifte mellom mediene selv: Aftenposten (26.03.2011) kritiserer enkelte medier for å være «ruset på nakenhet» og for å gi politikere mulighet til å formidle belastende personkarakteristikker av Trond Birkedal anonymt. Dagsavisen (30.03.2011) går til angrep på Aftenposten på lederplass og argumenterer for at «medienes grafsing» er en forutsetning for at Birkedals oppførsel ble avdekket.

Medieomtalen av Birkedal-saken karakteriseres av at mange aktører får komme til orde. Sentrale Frp-politikere blir brukt som kilder i over halvparten av oppslagene, men mye spalteplass blir brukt på å svare for egen håndtering av saken. En annen sentral kilde er 19 år gamle Martin Bratland Andersen som står fram i VG 23. mars og forteller at han har blitt nakenfilmet av det han omtaler som sin venn Trond Birkedal. Birkedal selv blir først brukt som kilde i mediene etter at han slipper ut av varetekt. Han får derfor av naturlige grunner liten mulighet til å påvirke omtalen. Birkedal gir sitt første intervju etter løslatelsen til Rogalands Avis. Uttalelser fra dette intervjuet blir gjengitt i de fleste store mediene. Birkedal forteller at det har vært en tøff tid og at han er ferdig med politikken. Han vil ikke kommentere Frps håndtering av saken.

VG 23.03.11

Jan Birger Medhaug

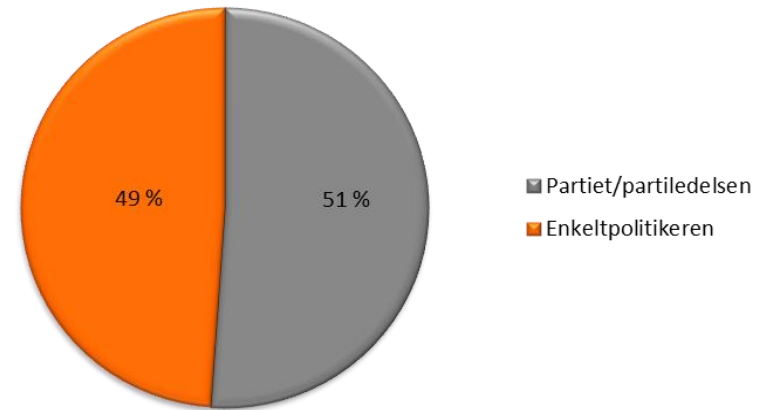
FØRSTE ARTIKKEL MED NAVNGITT PERSON: 26. juni 2003.

VERV DA SAKEN BLE KJENT: Fylkesvaraordfører i Rogaland, gruppeleder for KrF i fylkestinget, medlem av partiets fylkesstyre og førstekandidat for KrF ved fylkestingsvalget.

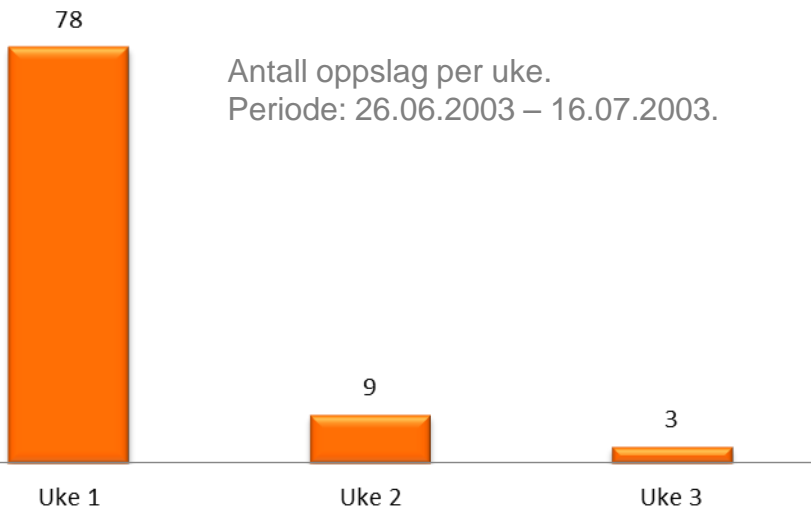
VERV I DAG: Ingen politiske verv.

TIDLIGERE IKKE-ANMELDTE FORHOLD SOM KNYTTES TIL PERSONEN: Nei.

Fokus i medieomtalen

N= 90

Antall oppslag per uke.
Periode: 26.06.2003 – 16.07.2003.

– Dette er en partisak, ikke en regjeringssak.
(Valgjerd Svarstad Haugland, aftenbladet.no 27.06.2003.)

Pur ondskap eller en som virkelig lider?

I juni 2003 blir fylkesvaraordfører Jan Birger Medhaug i Rogaland strøket som fylkesordfører kandidat i Rogaland KrF fordi han er mistenkt for å ha begått et seksuelt overgrep. Etter at det blir offentlig kjent at han er under etterforskning, kommer det også etterhvert fram i mediene at det er en tidligere kjæreste av Medhaug som har anmeldt ham for voldtekt. Mediene melder at én av grunnene til at forholdet ble anmeldt på dette tidspunktet skal være at saken sto i fare for å bli foreldet. I medieomtalen kommer det også fram at en sjelesørger tidligere har rådet kvinnen til å tie med historien. Det blir kjent at kvinnen har vært i kontakt med Valgjerd Svarstad Haugland og fortalt sin versjon av saken, og i medieomtalen går partilederen langt i å signalisere at hun tror kvinnen: *«Jeg tror faktisk at vi har såpass stor menneskekunnskap at når vi møter disse menneskene, så ser vi om ting skjer bare i pur ondskap, for å fjerne personer, eller om det er en som virkelig lider»*, uttaler hun til NRK (gjengitt i Aftenposten 28.06.03). Medhaug selv avviser beskyldningene kategorisk fra første dag, og betegner historien som «utrolig».

I de 23 papir- og nettavisene som ligger til grunn for denne analysen, er mediebildet av Medhaug-saken preget av få aktører. Partileder Svarstad Haugland uttaler seg i 77 prosent av omtalen, mens Medhaug selv kommer til orde i 40 prosent. Mye av dynamikken i saken blir drevet fram av forholdet mellom de to – hvorvidt Medhaug har fortalt Svarstad Haugland hele sannheten om beskyldningene mot ham to år tidligere, og deretter hennes behandling av ham, står sentralt. I medieomtalen kommer det tidlig fram at KrF har et klart regelverk for saker som denne. Én som er dømt for seksuelle overgrep eller som har en sak under etterforskning kan ikke ha tillitsverv eller stå på en liste for KrF. Etterhvert som flere forhold i saken avdekkes i mediene, blir det reist kritikk mot dette. *«Verken partileder Valgerd Svarstad Haugland eller statsminister Kjell Magne Bondevik er i teorien beskyttet mot sjikanøse anmeldelser. Hevn, politisk rivalisering eller sabotasje kan bli motiveringen når det viser seg å være så lett å sette en politiker ut av spill»*, skriver Dagbladet på lederplass 28.06.03. Partilederen får også kritikk for å forhåndsdomme Medhaug.

NRK Nyheter > Innenriks

- Fornærmede tok kontakt med Haugland

Valgerd Svarstad Haugland er opprørt over historien som har laget rabalder i partiet denne uken. - Vi må ta historien hennes på alvor, sier hun til NTB.

Publisert 27.06.2003 21:54.

Del 190 Tweet 5 Del/tips Skriv ut

-En trist historie. En sak med bare tapere, sier Valgerd Svarstad Haugland (KrF) om etterforskningen av KrF-toppen Jan Birger Medhaug.

I et intervju med NTB sier partilederen Kristelig Folkeparti at hun ikke hadde noe valg da hun fikk kjennskap til voldtektsanklagen mot Medhaug. 18. juni tok fornærmede kontakt med Svarstad Haugland for å fortelle sin historie.

10 SISTE INNENRIKS

- Politikerne har ikke peiling
- Utleveringsavtale vil ramme barna
- Vi mangler noen som tar ansvar
- Revy som terapi for Utøya-ungdom
- Siktet for voldtekt

NRK.no 27.06.2003

At partilederen er sentral i mediebildet de tre første ukene understrekes av at søkelyset settes på partiet og partiinterne forhold i 51 prosent av medieomtalen. 49 prosent av omtalen har fokus på Medhaug og hans forhold til kvinnen som anmeldte ham. Den betydelige betoningen av dette som en partisak karakteriserer mediedekningen. På spørsmål om statsminister Kjell Magne Bondevik var informert, svarer Valgjerd Svarstad Haugland: *«Dette er en partisak, ikke en regjeringssak»*. Dette svaret skiller seg vesentlig fra håndteringen av flere av de andre sakene som er analysert, for eksempel Birkedal-saken, der Siv Jensen avviser at saken dreier seg om politikk.

Terje Søviknes

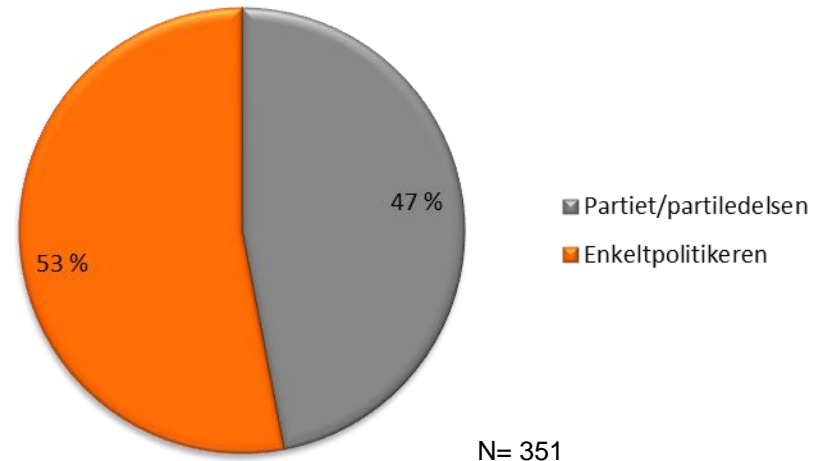
FØRSTE ARTIKKEL MED NAVNGITT PERSON: 25. januar 2001.

VERV DA SAKEN BLE KJENT: Nestleder i Frp. Ordfører i Os kommune.

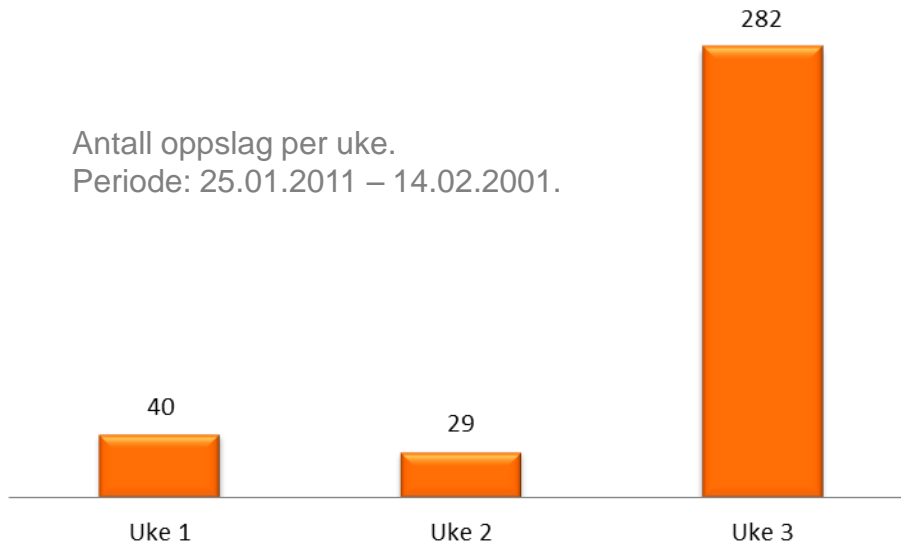
VERV I DAG: Ordfører i Os kommune, gruppeleder for Frp i Hordaland fylkesting, formann i Frps kommunalpolitiske utvalg.

TIDLIGERE IKKE-ANMELDTE FORHOLD SOM KNYTTES TIL PERSONEN: Ja. I syv prosent av omtalen blir Terje Søviknes knyttet opp mot voldtektsrykter i FpU.

Fokus i medieomtalen

Antall oppslag per uke.
Periode: 25.01.2011 – 14.02.2001.

– *Ny maktkamp i rottereiret.*
(Dagbladet, 14.02.2001)

Likeverdige partnere eller ukultur?

Dagbladet.no Innenriks

Nyheter Sport Kultur Kjendis Reise Bil Debatt Magasinet A-Å Været Deals db
Innenriks Utenriks Politikk Video Miljø Helse Teknologi Bil Sex og samliv Siste 48 timer Arkiv

- Jeg har god samvittighet

Terje Søviknes ville i går kveld ikke innrømme at det er galt av en nestleder i et politisk parti å gå til sengs med et 16-årig medlem. - Vi var likeverdige partnere, hevder Søviknes, som ikke vil trekke seg fra sine verv.

Dagbladet.no 13.02.2001

DN.no 14. febr. 13:43
0,91%
Søkeord, bedrift eller bransje...
Bemerk: 431,33 Bedriftsk lever av Proff!
Forsiden Finans Energi Dagens it Privat Vin D2 DNTV DN Talent DN A
Aktjelkurs Børs & Marked Næringsliv Bil Bilder Jobb Kommentarer Gassellene DN BO Komp

Ingen forsoning i Hordaland Frp

Et møte mellom Fremskrittspartiets nestleder Terje Søviknes og styremedlem Ola Opedal i Hordaland Frp torsdag ga ingen forsoning foran lørdagens nominasjonsmøte i Hordaland Frp, melder NRK.

DN.no 25.01.2001

Dagbladet.no Innenriks

Nyheter Sport Kultur Kjendis Reise Bil Debatt Magasinet A-Å Været Deals db
Innenriks Utenriks Politikk Video Miljø Helse Teknologi Bil Sex og samliv Siste 48 timer Arkiv

Sang, skjenking og sex

Terje Søviknes sang karaoke, stemningen var høy på den lokale puben, og den 16 år gamle jenta ble påspandert mye alkohol før hun ble med Søviknes inn på hans hotellrom.

Dagbladet.no 14.02.2001

10. februar i 2001 går sentralstyremedlem i Frp, Cathrin Rustøen, opp på talerstolen under fylkesårsmøtet i Hordaland og sier at hun har blitt voldtatt av en sentral tillitsvalgt i Frp. Senere anmelder hun tidligere FpU-leder i Oslo, Chim Kjølnær, for voldtekt. Rustøen mener partiet holder seg med en ukultur: «*Selv kjenner jeg til at sju jenter og to gutter er blitt voldtatt eller seksuelt misbrukt på annen måte under partisamlinger*», uttaler hun til NTB (10.02.2001). Dagen etter blir det kjent at en 16 år gammel jente hevder å ha blitt voldtatt av et medlem i partiet. Jenta er tidligere medlem av FpU, og overgrepet skal ha skjedd på en fest i Langesund etter landsmøtet i FpU. Frp-topp Terje Søviknes blir beskyldt for ugjerningen, og det tar kun en dag før han innrømmer å ha hatt sex med 16-åringen. Ifølge Søviknes var hendelsen frivillig fra begge parter: «*Vi var likeverdige partnere*», sier han til Dagbladet.no (13.02.01).

I tre måneder før Søviknes blir anklaget for voldtekt har partiet ifølge mediene flommet over av rykter om påståtte voldtekter, utroskap og pedofili. Ledelsen i Frp, inkludert Søviknes, har benektet at det er hold i disse ryktene, og har betegnet egne partifeller som ondsinnede ryktespredere og brikker i et maktspill. Også etter at jenta står fram med sine beskyldninger mot Søviknes framholder ledelsen at det ikke er hold i beskyldningene om voldtekt. Frp-ledelsen får raskt kritikk fra blant annet valgforsker Frank Aarebrot for håndteringen av saken og for å avfeie de alvorlige anklagene som maktspill. I tillegg kommer det senere fram at sentrale Frp-topper hadde visst om anklagene i flere måneder, i kontrast til hva de selv hevdet var tilfelle.

Både Søviknes og partiledelsen i Frp er sentrale kilder i medieomtalen. Til sammen uttaler de seg i 40 prosent av omtalen i det analyserte materialet. Partirepresentanter, hovedsakelig Siv Jensen og Carl I. Hagen, uttaler seg oftere enn Søviknes selv, og i 24 prosent av omtalen uttaler de seg uten at Søviknes kommer til orde. Dette gjør at saken i stor grad framstår som en partisak.

I løpet av de tre første ukene etter at hendelsen i Langesund ble kjent, settes partikulturen i Frp under lupen i en rekke leder- og i kommentarartikler. Det er oftere dette som debatteres enn selve handlingene til Søviknes. Dagens Næringsliv omtaler saken på lederplass 14. februar, og plasserer skylden for spetakkelet hos partilederen: «*Fremskrittspartiets krise skyldes ikke først og fremst at nestleder Terje Søviknes har hatt sex med en 16-årig kvinnelig delegat i ungdomspartiet. Det skyldes partileder Carl I. Hagens elendige håndtering av denne saken fra og med den dagen han fikk vite om Søviknes kontakt med den unge kvinnen*».

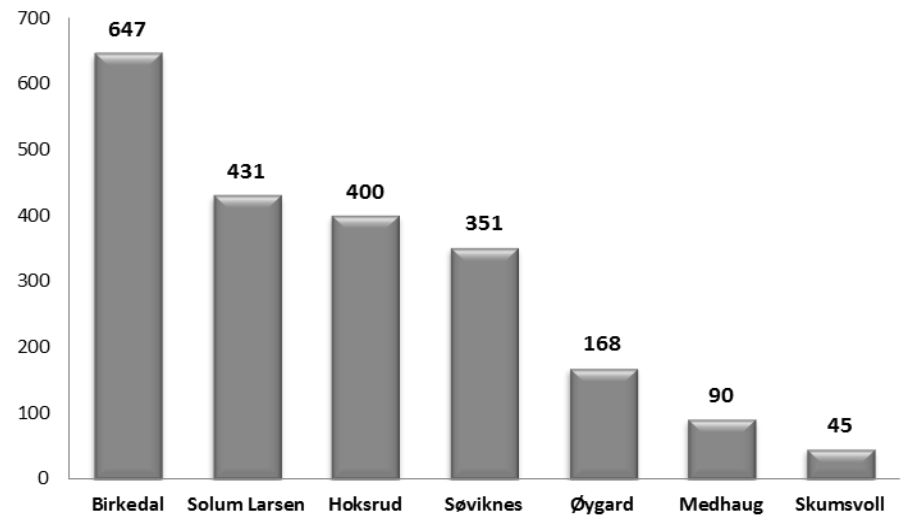

Medietrykk

Diagrammet til høyre viser hvor mange artikler hver av de syv sakene ble omtalt i de tre første ukene etter at personen ble navngitt. (Kildegrunnlaget er de 23 kildene som er nevnt i metodebeskrivelsen).

Som det framgår av diagrammet er det stor forskjell på medietrykket – det spenner fra 647 artikler om Birkedal-saken i løpet av tre uker, til 45 artikler om Skumsvoll-saken. Her er det selvsagt flere forhold som spiller inn. I motsetning til det som er tilfelle med de andre sakene ble anmeldelsen av Skumsvoll henlagt etter svært kort tid, og det er nærliggende å tro at det ble avgjørende for at saken fikk kort levetid i mediene. I flere andre saker, for eksempel Søviknes- og Solum Larsen-saken, dukker det derimot opp beskyldninger fra flere påståtte ofre. Det er tilfelle i tre av de fire sakene der medietrykket har vært størst. Blant de fire mest omtalte sakene er Hoksrud-saken unntaket – her kommer det ikke fram at han er knyttet til andre mulige straffbare forhold. I denne saken er det derimot en annen medvirkende faktor som bidrar til det relativt høye antallet artikler: Debatten rundt TV 2s arbeidsmetoder.

I en medieanalyse som dette er det sentralt å forsøke å belyse hvorvidt det kan spores en forskjell i hvordan mediene har behandlet de ulike politikerne utfra partitilhørighet. Ettersom fire av syv saker dreier seg om politikere i Frp, mens tre ulike andre partier er representert i de øvrige sakene, er det vanskelig å slå fast noe på bakgrunn av medietrykket. Det går imidlertid tydelig fram av diagrammet at Venstre-politikeren Helge Solum Larsen ble omtalt i flere artikler i løpet av tre uker enn det Terje Søviknes fra Frp ble. Det er også verdt å merke seg at medieomtalen av Frp-politikeren Skumsvoll døde ut straks anmeldelsen ble henlagt.

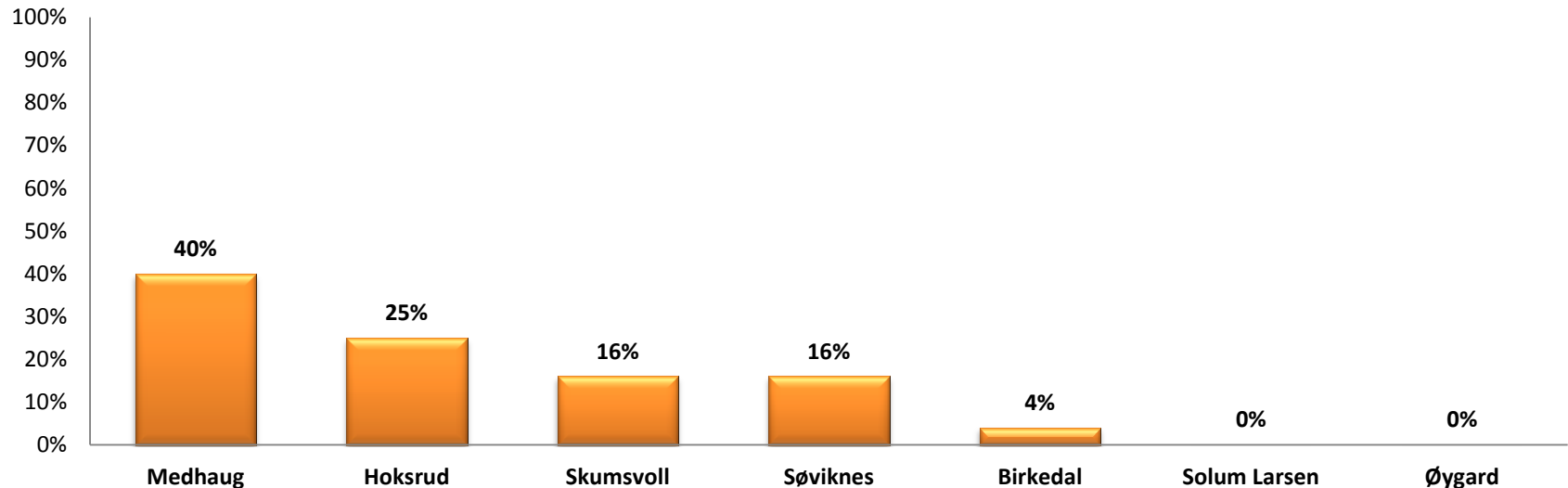

Et annet forhold som bidrar til å nyansere dette bildet er at enkelte av sakene også ble omtalt i tiden før den aktuelle personen ble navngitt, men da først i anonymisert form. Øygard ble anonymisert i flere dager av en samlet presse, mens Birkedal og Skumsvoll ble anonymisert av visse medier.

Det er verdt å presisere at denne medieanalysen ikke sier noe om det totale medietrykket de syv sakene har vært gjenstand for over tid, ettersom det kun er de tre første ukene etter offentliggjøring av personenes navn som ligger til grunn for analysen. Søviknes-saken og Medhaug-saken er også mye eldre enn de andre sakene, og dette kan ha påvirket medietrykket. For ti år siden publiserte nettavisene færre artikler pr. dag enn det som er tilfelle nå.

Den aktuelle politikerens rolle som kilde

Hvorvidt en politiker selv får komme til orde i mediene etter slike beskyldninger som det dreier seg om i disse sakene avhenger selvsagt av praktiske forhold. Trond Birkedal slapp ut av varetekt etter nærmere tre uker, og var altså fengslet det meste av tidsrommet som er analysert her. Helge Solum Larsen var innlagt på psykiatrisk klinikk, der han ble fratatt telefonen og ikke kunne kommunisere med andre uten samtykke fra politiet. Han uttalte seg imidlertid ikke i tiden etter at han ble skrevet ut, heller. De andre aktuelle politikerne hadde praktisk mulighet til å uttale seg, men har likevel i større eller mindre grad valgt å kommunisere gjennom sine advokater. Hvorvidt hver enkelt av disse har hatt en stående mulighet til å komme til orde eller om mediene har begrenset noen av politikernes mulighet til å komme med sine versjoner er ikke mulig å slå fast kategorisk ved å lese medieomtalen, men samtidig er det ingenting i materialet som tyder på at noen av dem har hatt noe på hjertet som de ikke har fått formidlet. I mediekritikken av de ulike sakene kommer det for eksempel ikke fram at noen av dem mener de burde fått snakke mer åpent gjennom mediene.

Jan Birger Medhaug er den blant de aktuelle politikerne som i størst grad har uttalt seg. Som nevnt tidligere i analysen er KrFs partileder Valgjerd Svarstad Haugland kilde i 77 prosent av omtalen av denne saken, mens Medhaug selv kommer til orde i 40 prosent. Også i Hoksrud-, Skumsvoll- og Søviknes-saken er de involverte politikerne såpass framtrædende at deres uttalelser bidrar til debatt og dynamikk i medieomtalen. Det er imidlertid ingen klar sammenheng mellom medietrykk og antall uttalelser i de ulike sakene – hvor ofte den aktuelle politikerens uttalelser ser ut til å ha betydning for antall artikler. Det tyder på at andre forhold, for eksempel sakens alvorlighetsgrad, politiets etterforskning og partiets håndtering, er viktigere faktorer.

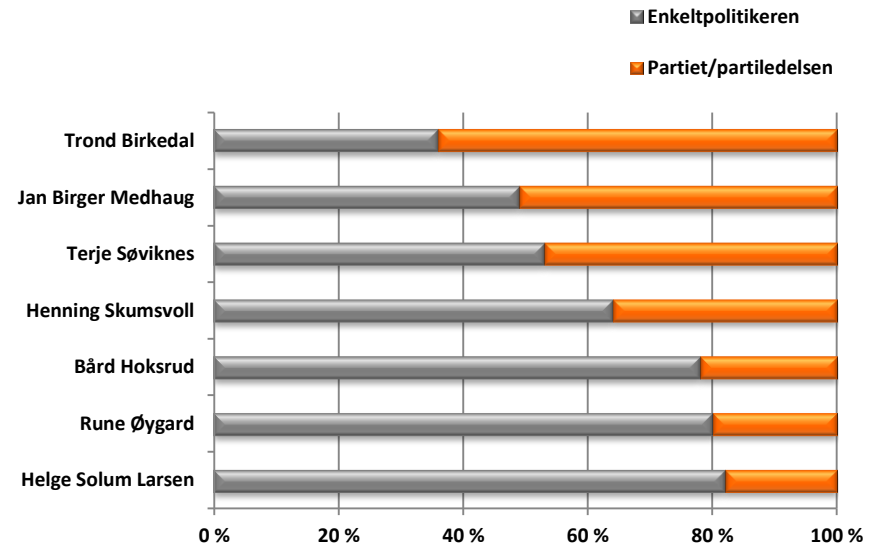
Fokus – partiet eller politikeren?

Hvert av medieoppslagene i analysen er vurdert utfra om artikkelen fokuserer på partiet og/eller partiledelsen, eller på den aktuelle enkeltpolitikeren. Diagrammet til høyre illustrerer fordelingen for hver enkelt av sakene.

Mediedekningen av Solum Larsen-saken har minst fokus på partiet sammenlignet med de andre. Denne tendensen kan ha sammenheng med at det var partiledelsen selv som gikk ut og orienterte om hendelsen samme kveld som voldtektsanmeldelsen var et faktum. Venstres leder Trine Skei Grande uttalte samtidig at hun opplevde situasjonen som grusom og at partiet gjorde det de kunne for å gi det angivelige offeret juridisk- og medisinsk hjelp og omsorg. I tillegg opplyste partiledelsen om at Solum Larsen var innlagt på psykiatrisk sykehus. Det er nærliggende å tro at partiets åpenhet rundt situasjonen kan ha bidratt til at oppmerksomheten rundt partiet avtok raskere enn hva som var tilfelle i de andre sakene. Et annet interessant forhold i denne saken er at i artiklene med fokus på partiet eller partiledelsen er kun 20 prosent av omtalen klart negativ. I tillegg er over 6 prosent av omtalen av partiet positiv, noe som skyldes at partiet ble roset i mediene av blant andre valgforsker Frank Aarebrot for sin håndtering av saken allerede dagen etter.

I stor kontrast til Venstres rolle i mediedekningen av Solum Larsen-saken, var partiet og/eller partiledelsen i Frp i hovedfokus i mer enn 60 prosent av omtalen av Birkedal-saken. I tillegg ble partiet negativt fremstilt i 46 prosent av oppslagene. I likhet med Søviknes-saken karakteriseres Birkedal-saken av at partiledelsen, her representert ved Siv Jensen og generalsekretær Geir Mo, er uklare på spørsmål om hvorvidt de har visst om overgrepssanklagene eller ikke. Kommentator i VG, Eirik Mosveen, trekker paralleller til Frps håndtering av Søviknes-saken i 2001 og hevder at så lenge ledelsen ikke legger alle kortene på bordet så bidrar det til at saken fremstår som mer «grisete» enn den hadde behøvd å være. Nettopp denne uklarheten omkring hva partiledelsen har kjent til, har bidratt til å skape negativ omtale rettet mot Frp både i Søviknes- og Birkedal-saken.

Det kan spores en viss tendens til mer negativ omtale av partiet eller partiledelsen i Frp-sakene sammenlignet med de andre sakene. I Søviknes-saken er 60 prosent av den omtalen som fokuserer på partiet eller partiledelsen negativ, i Skumsvoll er andelen 68 prosent, mens 36 prosent av artiklene med partifokus er negative i Hoksrud-saken. I Medhaug-saken er 47 prosent av omtalen som setter søkelyset på partiet negativ – noe som tilsvarer de 46 prosent negative artiklene om partiet i Birkedal-saken. I Solum Larsen-saken er det langt mindre negativ omtale – 20 prosent, og i Øygard-saken er tallet lavest blant sakene – bare 14 prosent av de artiklene som setter søkelys på partiet er negative. Totalt sett er det altså slik at i tre av fire FrP-saker (Birkedal, Søviknes og Skumsvoll) er det en høy andel partifokus og negativ omtale av partiet. Når det gjelder de tre sakene som dreier seg om andre partier ligger Medhaug-saken på nivå med de nevnte FrP-sakene, mens Solum Larsen- og Øygard-saken har desidert minst partifokus og minst negativ omtale av partiet. Bildet er altså ikke entydig, men peker i retning av en generell tendens.

Debattstoff om sakene

Sak	Nyhetsstoff	Leder- eller kommentarartikkel	Leserinlegg
Bård Hoksrud	333	42	24
Trond Birkedal	599	41	5
Helge Solum Larsen	408	21	0
Terje Søviknes	327	15	5
Jan Birger Medhaug	86	3	1
Rune Øygard	164	2	2
Henning Skumsvoll	25	1	0

Alle medieoppslagene i denne analysen er kategorisert med utgangspunkt i journalistisk sjanger. Diagrammet over viser at flere av de syv sakene har blitt omtalt og diskutert i relativt mange leder- og kommentarartikler. Dette gir en pekepinn om at avisene har ansett det som viktig å sette sakene på dagsorden. Særlig Hoksrud- og Birkedal-saken utmerker seg som saker med en høy andel slik omtale.

Raskt etter at TV 2 festet til film at Bård Hoksrud oppsøkte en prostituert i Riga ble saken debattert i Norges største aviser. TV 2s metodebruk var en viktig grunn til at denne saken fikk så mye omtale i leder- og kommentarartikler – avisene var relativt samstemte når de raskt knyttet saken opp mot de pressetiske sidene ved bruk av skjult kamera, og dette ble vevd inn i selve sakskomplekset. Blant annet kommenterte VGs redaktør Torry Pedersen følgende på lederplass: «For VG ville det være helt uaktuelt å bruke skjult kamera i en sak som dette» (23.09.2012). Denne tendensen avspeiles også i leserinnleggene som omhandler saken. Disse vitner om at TV 2s metodebruk i folks øyne overskygger lovbruddet Hoksrud har begått.

Medieomtalen av Birkedal-saken karakteriseres også av en relativt stor andel leder- og kommentarartikler. Både Dagens Næringsliv, Nordlys, VG, Adresseavisen og Klassekampen omtaler saken på lederplass i løpet av treukersperioden. Felles for avisene er at de knytter Trond Birkedals overgrep opp mot partiet han tilhører og Frps ansvar. Det er kun fem leserinnlegg om Birkedal-saken, og det er derfor vanskelig å generalisere på bakgrunn av disse, men meningsinnholdet viser at disse fem leserne er mer tilgivende ovenfor Frp enn det som er tendensen i leder- og kommentarartiklene.

De overnevnte sakene der to Frp-politikere er involvert har i større grad enn noen av de andre sakene generert meningsbærende stoff. Skal man følge Frps egen retorikk er forklaringen på dette at mediene ute etter å «ta partiet» i større grad enn de andre partiene. På bakgrunn av det analyserte stoffet i denne analysen kan man ikke trekke noen sikre konklusjoner rundt hvorvidt Frp har blitt strengere vurdert enn de andre partiene. Man kan imidlertid peke på at både Øygard- og Medhaug-saken har fått betydelig mindre omtale i leder – og kommentarartikler i løpet av treukersperioden. Imidlertid er det slik at partiene har håndtert sakene forskjellig, og at nettopp partiets håndtering er tema i en stor andel av det meningsbærende stoffet.

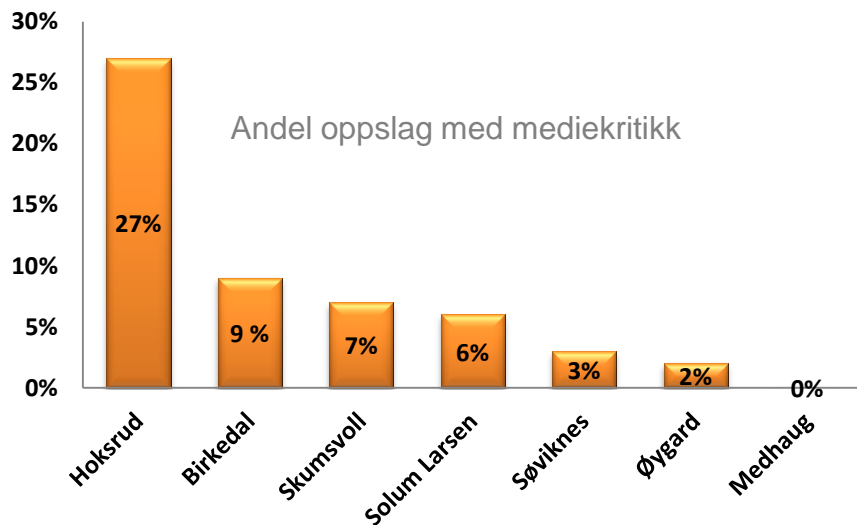
Solum Larsen-saken blir omtalt i over dobbelt så mange oppslag som Øygard-saken i løpet av treukersperioden og blant disse også over 20 leder- og kommentarartikler. I begynnelsen av perioden dreier flere av disse seg om en generell ukultur når det gjelder alkoholbruk i partisammenheng, men etter hvert argumenterer flere meningsyttere for at dette bare er en avsporing fra sakens kjerne, som dreier seg om maktmisbruk, holdninger og kultur i organisasjonslivet. Likevel får Venstre, i motsetning til Frp, ros for sin håndtering av voldtektsanmeldelsen av politiske kommentatorer i to av Norges største aviser.

Mediekritikk

Sakene som er omtalt i denne analysen har skapt store overskrifter i mediene. I jakten på de mest spektakulære overskriftene blir avisene ofte beskyldt for å legge etiske prinsipper til side i jakten på de mest saftige avsløringene. I tillegg kommer diskusjonen rundt hvorvidt enkelte partier blir behandlet dårlige i mediene enn andre. Hvert av medieoppslagene i denne analysen er vurdert i forhold til hvorvidt det inneholder mediekritikk. Videre er det skilt mellom oppslag som har mediekritikk som hovedvinkling, og oppslag der mediekritikk er nevnt i sammenheng med noe annet. Med mediekritikk menes en eksplisitt drøfting av mediernes rolle i dekingen av sakene. I det analyserte materialet skiller det seg ut to hovedinndelinger av mediekritikk: Frps kritikk av hvordan de blir fremstilt og behandlet i mediene, og en mer generell diskusjon rundt pressens rolle og ansvar i forbindelse med de ulike sakene.

Av de syv ulike sakene som er diskutert i denne analysen utpeker Hoksrud-saken seg med en høy andel mediekritikk. 16 prosent av omtalen i denne saken har mediekritikk som hovedvinkling og til sammen 27 prosent inneholder refleksjoner rundt pressens rolle. Det er særlig diskusjonen rundt TV 2s bruk av skjult kamera som er i fokus. Frp selv peker på at TV 2s metodebruk er et konkret bevis på at mediene er ute etter å ta Frp, men også andre medier stiller spørsmålsteget ved de presseetiske hensynene i denne saken. Det er tydelig at omstendighetene rundt avsløringen av Hoksrud har hatt stor innvirkning på grad av mediekritikk i omtalen. I forbindelse med Birkedal-saken retter også Frp sterk kritikk mot mediernes deking av saken og beskylder pressen for «grafsing». I tillegg oppstår det som tidligere nevnt et ordskifte i mediene der avisene selv beskylder hverandre for en uetisk deking av saken.

I medieomtalen av Solum Larsen-saken er mediekritikk et tema i syv prosent av det analyserte materialet. Det er særlig hensynet til personvern som blir diskutert, med utgangspunkt i advokat Inger Marie Sundes uttalelser om at hennes klient er utsatt for et «karakterdrap». Også hensynet til Solum Larsens kone og barn blir diskutert.

I dekingen av alle de syv sakene, med unntak av Medhaug-saken, er mediernes egen rolle et tema i omtalen. Av de politiske partiene som er involvert i sakene er det imidlertid kun representanter fra Frp som systematisk retter kritikk mot mediernes deking og beskylder pressen for forskjellsbehandling. Dette henger muligens sammen med at det har vært hele fire slike saker i Frp som har fått stor oppmerksomhet i mediene og at det derfor har vært en større belastning for partiet. Det er mulig å tenke seg at Ap, V og KrF hadde gått lengre i sin karakteristikk av mediene hvis de også hadde måttet håndtere et lignende medietrykk.

Ulik behandling utfra partitilhørighet?

Av seks overgrepssaker og én sexkjøpssak i norsk politikk de siste ti årene har fire dreid seg om en Frp-politiker. Målt i antall artikler er det imidlertid ingen sammenheng mellom medietrykk og partitilhørighet, og på side 19 er det trukket fram andre faktorer enn partitilhørighet som kan ha hatt større betydning for antallet artikler den første tiden etter at sakene ble kjent. Her må det igjen presiseres at Søviknes-saken og Medhaug-saken er mye eldre enn de andre sakene, og at dette kan ha påvirket medietrykket.

Som nevnt på side 21 kan det spores en viss tendens til mer negativ omtale av partiet eller partiledelsen i Frp-sakene sammenlignet med de andre sakene. Når det gjelder de tre sakene som dreier seg om andre partier ligger Medhaug-saken på nivå med de nevnte Frp-sakene, mens Solum Larsen- og Øygard-saken har desidert minst partifokus og minst negativ omtale av partiet. Bildet er altså ikke entydig, men peker i retning av en generell tendens.

Øygard-saken skiller seg for øvrig fra de andre seks sakene på flere punkter. Dette er den eneste saken der den aktuelle politikeren ble systematisk anonymisert – Rune Øygard ble anonymisert i flere dager av en samlet presse. Skumsvoll og Birkedal ble til å begynne med anonymisert av visse medier, men dette ble ikke gjort av en samlet presse, og navnene ble raskt benyttet av så godt som alle medier. Videre er det forsvinnende lite kommentarstoff rundt Øygard-saken, noe som kan anses som overraskende sett i lys av at det dreide seg om det statsbærende partiet og en venn av statsministeren. Det må påpekes at Hoksrud- og Øygard-saken ble offentliggjort i mediene på samme tid, og at lovbruddet Øygard er siktet for har en langt høyere strafferamme enn lovbruddet Hoksrud ble domfelt for. Her er det andre nyhetskriterier enn lovbruddets alvorlighetsgrad som har ført til et høyt medietrykk i Hoksrud-saken (for eksempel debatt om TV 2s arbeidsmetoder, debatt om sexkjøpsloven osv).

Antallet Frp-saker kan i seg selv kan ha påvirket hvordan mediernes kommentatorer ser på disse sakene, og i hvilken grad redaksjonene har latt andre samfunnsaktører og eksperter komme til orde med kritikk av partiet. Det som går igjen av negativ omtale i kommentarstoffet er blant annet Frps håndtering, og spørsmålet «hva er det med Frp?» Denne medieanalysen tar ikke høyde for hvilket politisk klima sakene har framkommet i. Frp har for eksempel også håndtert andre problemsaker parallelt med disse sakene – for eksempel kan man velge å lese Søviknes-saken inn i en større kontekst med maktspill innad i partiet som fokus.

I dekningen av alle sakene, med unntak av Medhaug-saken, er mediernes rolle et tema i omtalen. Av de politiske partiene som er involvert er det imidlertid kun representanter fra Frp som systematisk retter kritikk mot mediernes dekning og beskylder pressen for forskjellsbehandling. I Øygard- og Solum Larsen-saken ble det ikke i samme grad satt søkelys på partiene, og den omtalen av partiene som kom var i mindre grad negativ, så det kan bidra til å forklare dette. Imidlertid finnes det ikke spor av mediekritikk i Medhaug-saken, til tross for at KrF og partileder Valgjerd Svarstad Haugland ble utsatt for kvantumsmessig like mye kritikk som Siv Jensen og Frp har blitt i Søviknes-, Birkedal- og Skumsvoll-saken.

Metodebeskrivelse

- Denne medieanalysen tar utgangspunkt i mediedekningen av seks overgrepssaker og én sexkjøpssak i norsk politikk de siste ti årene, slik det er forklart på side 3. Analysen er utført på oppdrag fra SKUP (Stiftelsen for en kritisk og undersøkende presse), som et bidrag til SKUP-konferansen 2012.
- Kildegrunnet i medieanalysen består av 23 av landets aviser, både toneangivende medier, nisjemedier og lokalaviser. Dette er papir- og nettutgavene av Adresseavisen, Aftenposten, Bergens Tidende, Dagbladet, Dagens Næringsliv, Klassekampen, Nordlys og VG. I tillegg er nettutgavene av Stavanger Aftenblad, Sunnmørsposten, Fædrelandsvennen, Finnmark Dagblad, TV 2 og NRK. Også NTB-artikler er inkludert. Det finnes altså ingen etermedier i utvalget, men det er søkt å kompensere for dette et stykke på vei ved å inkludere TV 2 og NRKs nettsider.
- For å finne alle relevante artikler er det søkt kvantitativt med såkalte boolske operatører. Det er søkt etter navnene på hver av de aktuelle politikerne i perioden etter at de ble navngitt. I perioden før personene ble navngitt er det søkt etter stikkord for saken.
- Alle artikler der personene navngitt er kodet innenfor en rekke deskriptive variabler. Metoden er beskrevet i hvert enkelt kapittel. Alle variablene er ikke omtalt i analysen – kun funn som anses som relevante er presentert. Funnene er krysskoblet og deretter presentert i grafiske framstillinger med forklaringer og eksempler.
- Søkestreng, datamateriale og tabeller kan framlegges på forespørsel. Undersøkelsens resultater må videreformidles med tydelig angivelse av medieovervåkerne Retriever som kilde.

Retriever Norge AS
Mars 2012

Ane Kathrine Strand, medieanalytiker
Hanne Marie Willoch, medieanalytiker
Kristina Nilsen, nordisk analysesjef
